

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Lor
deschisă costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Când se va face pace?

Arad, 2 Septembrie.

Dela o vreme încoace aproape întreaga pressa mondială se întreabă, în modul cel mai serios, dacă se va sfârși oare curând carnagiul la care asistăm peste un an de zile. Răspunsul la această întrebare, care să indice măcar aproximativ sfârșitul acestui măcel, nu a putut fi găsit până acum. Dimpotrivă, evenimentele pe teatrele de războiu și mai ales declarațiile celor cari sunt la conducerea operațiunilor războiului, declarații făcute pentru marea publicitate, lasă să se vadă că încă suntem departe de a putea înregistra începutul sfârșitului războiului mondial.

Mai recent, ziarele franceze aduc știrea că lordul *Kitchener* și d. *Millerand*, ministrul de războiu al Franței au petrecut zilele de Luni și Marți, din săptămâna trecută, în mijlocul armatei franceze și au inspectat, Mercuri, armata britanică.

În treacăt amintim, după ziarele franceze, că lordul *Kitchener* purta medalia de războiu din 1870. Nu și-a ascuns bucuria de a se afla iarăși în mijlocul armatei, în care a luptat altădată. Lordul a fost mișcat, se spune, de frumoasa ținută a trupelor pe cari le-a trecut în revistă, de sănătatea lor morală și fizică, de disciplina și atitudinea lor sub arme, felicitând pe generali. Lordul *Kitchener* a remarcat ordinea și calmul domnind în cantonamente, disciplina din parcuri și convoiuri.

În cursul călătoriei lordul *Kitchener* a vorbit mult cu dnii *Millerand* și *Joffre* de toate chestiile, interesând ambele armate și che-

stiunile mai urgente au fost tranșate imediat. Marți seara, după o vizită foarte interesantă în Woewre, mareșalul a sosit la Bar le Duc, unde populațiunea orașului i-a făcut ovațiuni foarte călduroase.

Dar iată ceea ce vrem să reținem din cele ce s'au petrecut cu acest prilej:

La prânzul dat în cinstea lordului *Kitchener*, — spun ziarele franceze, — d. *Millerand*, ministru de războiu, i-a mulțumit pentru dovezile repetite de admirațiune și încredere date armatelor franceze și cari vor constitui pentru dânsa o răsplată și o încurajare. D. *Millerand* a adăugat:

„Inamicul, el însuși, instruit de un an de războiu, nu-și mai face iluzia de a triumfa față de armatele noastre. Nu numai pe câmpul de luptă caută acum un succes, ci se folosește acum de procedee obișnuite pentru a suscita la neutri și chiar la beligeranți veleități pacifice. Dar poporul, parlamentul și guvernul francez sunt mai hotărâți ca oricând să nu depună armele decât în ziua când vor fi atins ținta ce ne-am fixat. Dacă drumul va fi lung, răsplata ce ne așteaptă este destul de mare pentru a ne plăti toate dificultățile și tristețile drumului, căci răsplata este liberarea lumii”.

Lordul *Kitchener* a răspuns: „După ce-am văzut splendida armată de sub ordinele generalului *Joffre* am mai mult ca oricând siguranța victoriei”. A terminat spunând: „Anglia este hotărâtă să facă toate eforturile spre a ajuta Franța, aliata ei credincioasă, și a merge până la capăt”.

Mai adăogând, apoi, și faptul că puterile centrale, Germania și Austro-Ungaria, fac

pregătiri de o lungă campanie, de iarnă și eventual, de primăvară, este evident că nu se poate nici măcar vorbi despre o apropiată terminare a teribilului războiu.

„Românii de dincoace și de dincolo”.

— Un articol de Lutz Korodi. —

Cunoscutul publicist politic *Lutz Korodi*, fost profesor la liceul ev. din Brașov, actualmente profesor în Charlottenburg—Berlin, publică la loc de frunte în ziarul berlinez „Tägliche Rundschau” nr. 396 din 7 August a. c. un interesant articol sub marca „Die Rumänen dies — und jenseits”, pe care-l traducem în următoarele. Notăm că d. L. Korodi a petrecut câteva zile în luna Iulie a. c. în România.

— Iată articolul din chestiune:

„Cei de dincolo” sunt numiți în regatul român frații de aceeaș. rassă, cari trăiesc în Ungaria. În această scurtă numire zace ceva: în România se vorbește atât de mult și des de frații spre nord de Carpați, încât fiecare Român știe fără multă vorbă, că cine sunt „cei de dincolo”.

Aceasta n'a fost însă tot așa. România devenită deabia în 1881 regat, a cărei suveranitate a fost recunoscută de congresul dela Berlin, era destul de ocupată în primii ani ai independenței cu consolidarea formelor sale interne de stat, și numai cu încetul a aflat timp de a se interesa și de românimea de dincolo de stâlpii de graniță roșu-galben-albaștri, la ce a dat prilej nu arareori greutatea în ce privește tratarea chestiunii de naționalități în Ungaria. Desigur că chestiunea Românilor din Ungaria sau din Ardeal a fost folosită în România de partide politice foarte des și numai ca mijloc de agitațiune, pentru a produce guvernului propriu printr'o lozincă binesunătoare, neplăceri, dar cine se învârte nepreocupat în România știe,

Pagini vechi.

Naturalistul englez, doctorul *Robert Townson*, face în anul 1792 o lungă călătorie de studii în Ungaria. În ținuturile locuite de Români, a fost prea puțin și de aceea paginile pe cari le dă în cartea lui „Travels in Hungary” apărută la Londra în 1793 par a fi inspirate numai de Unguri și de scrierile detavorabile Românilor. De altfel, Englezul rămâne buimăcit și uită cu totul de șerpii și de pietrele sale când vede o Româncuță frumoasă și rândurile sincere pe cari le notează despre această zi arată că el n'a scris cu răutate despre poporul român. Chiar atunci apăruse o carte a lui *Von Born* (Viena 1791) în care se descriau Români ca niște sălbatici. Credem că aceasta poate să fie scrierea care a influențat pe *Townson*. Ca dovadă, iată câteva rânduri din caracterizările lui *Von Born*, asupra cărora vom mai reveni:

„Modul de trai al acestui popor (Românii) e foarte sălbatic. N'au religie nici artă și nici știință. Copiii lor sunt scăldați în apă caldă și înveliți într'o stofă de lână (scutec). Dela 8, 12 ori 14 ani păzesc vitele. Fetele învață lucrurile gospodăriei și știu să răsucească borangicul. Când au ajuns la vârsta de 14 ani, ele lucrează cu părinții la câmp. Grâul de Turcia este planta pe care o cultivă mai mult, iar unde și unde mai seamănă și orz. Din fructe fabrică un fel de balsam numit „ratie” (răchie) pe care îl beau din belșug. Hrana lor e simplă cum le e și îm-

brăcămintea. De obicei e compusă dintr'un fel de „pâne” coaptă în spuză și numită „malai”. Brânză, ouă, lapte, puțină carne și fasole, iată hrana lor. Nu sunt meșteșugari în ținuturile lor și fiecare dintre ei e meșter bun de toate. Nicăiri nu vezi femei mai supușă muncii ca la ei. Fie mergând pe drum, fie stând locului, ea lucrează mereu. Intre ei nu există nici un cerșetor. Sunt de religie greacă. La dreptul vorbind nu sunt mai religioși decât vitele lor”.

De altfel aceste păreri despre Români sunt răspândite și azi. Un *Dr. Zoltan Trocsány* scria, în Iunie 1913 într'un buletin al Academiei din Pesta, acelaș lucru. — Cităm din cartea lui *Townson*:

Ținutul acesta *Gross-Wardein* (Oradea-mare) e locuit în mare parte de Valahi, cari profesază religia greacă și țin vechile obiceiuri.

Era tocmai în ziua de Paști... Era acolo scăldătoare și am văzut cum făceau bae. Trebuie să mărturisesc că am contemplat, într'o bae particulară, una dintre cele mai seducătoare ființe. Era o fată ca de 18 ani, de o extraordinară frumsețe care îmbrăștia tot farmecul tinereții și al gingășiei. O, pentru ce benigna providență a pus atâta contrarietate între datoriile și plăcerile noastre! Dar poate că aceste obstacole nu sunt opera ei. Sunt fără îndoială ridicula invenție a oamenilor orbiți, care fac prostia de a sugruma adevărata fericire prin

schingiuri inutile. Ce s'ar alege de plăcerile bieteii lumi dacă s'ar înlătura iubirea? Ea înfrumșetează totul și ajută ca necazurile și neplăcerile vieții să fie suportate. Fără ea n'am fi decât niște copii care s'ar juca cu fastidioase nimicuri, ori niște morocănoși cari ar aștepta cu nerăbdare sfârșitul lugubreii lor existențe.

Am fost prea turburat, prea copleșit de frumsețea pe care o contemplan, pentru ca să-mi mai pot îndrepta privirile și la reptile. Nimfa băilor m'a făcut să pierd un șarpe pe care îl omorisem aproape de isvorul apelor calde și îl și examinam în parte. Cred că era un *Natrix longissima* de care vorbește *Laurentius*. Dacă l-aș fi examinat cu mai multă băgare de seamă poate aș fi putut asigura că era din specia *Natrix vulgaris*, fiindcă acest șarpe, sau mai bine zis această viperă, nu era tocmai ca aceea pe care o descrie *Laurentius*, ci avea ochii diferiți.

Aici se fac mari eforturi pentru a propaga cultura viermilor de mătase. Anul trecut s'a strâns din tot districtul mătase în valoare cam de 600 lire sterlinge și câțiva specialiști din Viena au venit de au preparat-o...

Am vizitat închisorile și am avut adâncă neplăcere de a le găsi pline. Valachii sunt nația cea mai necivilizată și mai feroce din toată Ungaria. Lor trebuie să li se aplice legile cu toată strășnicia. În 1785 ei s'au revoltat în toată Tran-

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2, 2 coroane

că interesul Românilor din regat față de soarta „celor de dincolo” este de fapt sincer și profund înrădăcinat în toate straturile populației.

În imperiul german trecuse deasemenea timp mai îndelungat până ce înțelegerea pentru „germanismul din străinătate” (Auslanddeutschum) pătrunse în cercuri mai largi ale poporului, iar Germanul din imperiu, care are cunoștințe normale în chestii de ale poporului, ar considera-o deasemenea drept o ofensă, dacă i s'ar spune, că interesul său față de germanismul din străinătate n'ar fi veritabil și că prin munca sa pe acest teren și prin tratarea publică a obiectului ar voi să producă numai năcazuri guvernului său.

Virtutea echității față de alte popoare, această însușire proprie Germanului în măsură bogată, ba câte odată chiar prea bogată, îl face capabil și în cazul de față, să recunoască în mod obiectiv, că în urma perturbărilor produse de acest războiu și prin perspectiva unor mari schimbări a hărții — politicieni de tot onorabili au putut fi seduși în România, să-și arunce privirile lor pline de dor peste granița Carpaților și să lucre, — cu tot focul propriu poporului lor plin de temperament și bogat în fantezii — practic și în direcția, ca visuri naționale, căror harta popoarelor din sud-estul Europei le dă un teren atât de bogat, să devină fapte istorice.

Cine o poate însă lua în nume de rău Românului din București, când, pe lângă toate fiind și încunjurat de promisiunile fără margini ale marilor speculanți englezi, francezi și ruși, se preocupă bucuros cu gândul unui stat național român de 12 milioane, care devine frumos rotunzit pe contul Ardealului și se întregeste cu Basarabia, pe care Rusia, cu cât mai departe e împinsă spre ost linia ei de apărare, pare a-o oferi în mod tot mai marinos!

Politicianii reali și cu judecată liniștită din România, cari știu că Germanii, Maghiarii și Românii au pe linia de cumpănă a popoarelor dela marea ostică până la Marea Neagră anumite misiuni istorice, se află între astfel de împrejurări într'o situație dificilă, și aceasta cu atât mai mult cu cât ei stau în fața unor dușmani politici, nu numai plini de temperament și fanatici însă cinstiți — a căror tip este în modul cel mai curat personificat în fostul ministru de războiu Filipescu — ci și în fața unor agitatori mai puțin curați...

Ar fi prin urmare greșit, dacă s'ar judeca și desconsidera, fără deosebire, întreaga țară și toți conducătorii ei din dreapta și stânga. Trebuie să fi petrecut cineva tocmai în aceste zile în România, când împătrita-înțelegere vânează cu atâta patimă după sprijinul României și trebuie să cunoști și caracterul plin de temperament al acestui popor cuprins de un dor de viață exuberant, ca să poți înțelege cât de cât rezultanta caracteristică în paralelogramul puterilor, cari se combat cu atâta vehemență.

Un lucru am putut însă stabili — fără a putea fi desmîntit, — în decursul petrecerii mele pe la mijlocul lunii trecute în România, că n'am

putut observa nicăiri — făcând abstracție dela singuratică prestațiune oratorice într'un convent războinic, dela pressa, care stă în solda rusească și dela reprezentațiunile cinematografice aranjate pe bani francezi — vre-un act de dușmănie față de Germani în viața publică din București, care e doar inima României precum e Parisul în Franța, iar sentimentele ostile Ungariei, cari nu se țin în secret, se vor reduce în momentul, când se vor face Românilor concesiunile politice, pe cari contele Tisza le-a promis cu stințenie.

Stă în puterea prim-ministrului Brătianu, să accelereze împlinirea acestor promisiuni și pot afirma, că în privința aceasta, d. Brătianu nu e lipsit de bunăvoință; el a dat deja dovezi în ce privește reducerea provocărilor ușurate față de Austro-Ungaria. Ce-i drept, aceasta nu se poate așa ușor recunoaște din depărtare. D. Brătianu ar trebui însă să procedă mai energic, dacă voeste să facă Românilor de dincoace și de dincolo un serviciu de importanță istorică.

Postulatele Românilor din Ungaria nu sunt tocmai atât de mult întinse (hoch gespannt), precum se consideră în genere chiar și în România. Aceste postulate se mișcă — precum m'am putut convinge în convorbiri amănunțite cu bărbați de încredere din Ardeal — strict în cadrele dreptului de stat ungar. Forța evenimentelor acestor zile — Varșovia, Ivangorod etc. — oferă bărbatului de stat conducător în România cel mai bun prilej, pentru a ușura bărbatului de stat conducător din Ungaria o apropiere. Românimea de dincolo de Carpați ar avea în fața istoriei o mare răspundere, dacă ar trăgăna prin lipsă de hotărîre înțelegerea între Maghiari și Români, căci această înțelegere este o chestie de viață pentru ambele popoare. Pentru România însă cochetarea cu Franța îndepărtată și cu vecina Rusia, care amenință gurile Dunării, este un sport prea costisitor. Numai dușmanii de moarte ai României pot să întărească țara în credința, că această preocupare ar fi ducătoare la scop.

Românii în războiul contra Italiei.

Un comandant adorat. — Românii dela regimentul 33 de inf. au capturat cel dintâi prizonier italian. — Vreme de iarnă grea. — Batalionul românesc a fost distins.

— Scrisoare de pe câmpul de luptă italian. —

(Cenzurată).

— 27 August, 1915.

E vorba de căpitanul Alexandru Vlad, fratele fostului deputat Dr. Aurel Vlad. Dsa în calitate de comandant al companiei 13 din reg. 33 arădan a luat parte dela începutul războiului, fără întrerupere, la toate luptele date de al IV-lea batalion al reg. 33. A condus totdeauna cu succes prin toate primejdiile războiului, compania sa, căreia

carnea pretinsului lor rege. Trei se supuseră și mâncară carnea șefului lor; ceilalți trei au fost tăiați cu securele în bucăți. Tot timpul cât au durat aceste torturi, de care numai auzind îngheți, nenorocitul de condamnat un suspin n'a scos măcar.

Nu știu dacă o mai fi fost vr'un Englez la Gross-Wardein înainte de mine. Eu însă am fost tratat ca o persoană de condiție. Am primit invitații de pretutindeni și „Vicecomes” sau locțiitorul guvernatorului acestui comitat mi-a dat tot ajutorul pe care îl putea da, în cazul când ași fi vrut să examinez munții Transilvaniei.

Din nenorocire însă nu puteam să prelungesc prea mult această călătorie și am hotărât să plec a doua zi. A doua zi totuși am așteptat zadarnic, fiindcă nu-mi mai soseau caii. Judecătorul sau substitutul lui se îmbătase și uitase să dea de veste țărănilor.

Din această cauză n'am putut pleca decât cu o întârziere de zece ore...

(Cronica)

Antrax.

i-au fost incredințate aproape totdeauna cele mai grele și mai periculoase probleme în decursul campaniei. Cu o părintească îngrijire și-a cruțat totdeauna feciorii, evitând jertfe, dictate altora de ambiții vanitoase — și a obținut cu toate acestea cele mai frumoase rezultate. Căp. Vlad este neîntrecut în susținerea unui excelent spirit între feciorii companiei sale, cari până la cel din urmă merg cu dragoste în foc la comanda sa, fiindcă au o nestrămutată încredere în înțelepciunea și ocrotirea comandantului lor. Pentru succesele sale căp. Vlad a și fost decorat, încă în decursul campaniei contra Serbiei.

Acum ne aflăm, dela începutul războiului cu Italia, la granița italiană, — unde ținându-se lanț de celelalte, succesele obținute aici de căp. Vlad, — au fost totdeauna primele la batalion. Încă la începutul lui Iunie o patrulă condusă de un subofițer activ, care încă în vreme de pace și-a căpătat instrucția dela maestrul său comandant, a trecut dincolo de frontul dușman — prinse acolo în apropierea companiei sale pe un căp. italian, acesta opunând rezistență, este împușcat, și patrula fără nici o pierdere se reîntoarce, aducând cu sine importante documente, luate dela căpitanul italian.

Tot feciori dela compania căp. Vlad tac cel dintâi rănit italian, cea dintâi pușcă italiană o lăcrează la batalion, — destoiniciei unui subofițer a companiei dsale este atribuită și prinderea mai multor dezertori italieni. — Și ca să închei cu aceste câteva dovezi, amintesc că generalul nostru de divizie, auzind de pagubele ce le face zilnic dușmanului compania căp. Vlad, a distins-o singură în întreaga diviziunea, remunerând într'o zi cu câte 1 cor. fiecare lovitură sigură, anunțată înainte de feciorii companiei (care se afla la 100 — 500 pași depărtare de dușman).

În felul ăsta își petrec feciorii, — făcând din războiu sport, — și uitând multe mizerii și greutăți, legate de un războiu atât de înversunat cum e cel pe care-l avem cu Italienii.

Imbolnăvindu-se comandantul de până aci, deja de o lună de zile conducerea batalionului se află în mâinile căpitanului Vlad. Și aici a avut deja succese.

Ne aflăm acum pe culmea unor munți de peste 2000 metri, stâncoși, sterpi; cu o climă rece (ninge des, bate un vânt năpraznic, frate cu vestitul Bora).

În 14 I. c. după un foc grozav de vehement al artileriei dușmane de toate calibrele, ce le au — au încercat Italienii în trei rânduri să asalteze pozițiile noastre cu infanteria, dar deși ei sunt de 12 ori mai numeroși decât noi, nu ne-au putut clinti din loc; și au fost constrânși în urma pierderilor lor considerabile, să se retragă. Pentru ținuta eroică, batalionul condus cu multă înțelepciune, a fost distins cu înalta recunoștință și mulțumită a comandei superioare.

Batalionul are un renume foarte bun înaintea comandantilor înalți, și avem toată încrederea, că considerația de care se bucură — sub conducerea căpitanului Alexandru Vlad, — va crește continuu.

Servească acest fapt drept dovadă, a modului cum își împlinesc Românii datorința față de țară și împărat.

Un infanterist.

Spicuri din pressa rusă.

Două notițe senzaționale.

Cu privire la politica externă, au apărut în pressa rusă a ultimelor zile două notițe bătătoare la ochi:

1. „Birșevija Viedomosti” anunță din Roma — cu data de 11 Aug. — că tratatul României cu quadrupla înțelegere a și fost încheiat, la detaliu, ziarul rus adaugă — din aceiaș sorginte autorizată — că conținutul tratatului obligă România să intervină cât mai curând pe teatrul de război răsăritean.

Această știre a fost apoi rectificată de persoane, cari sunt în anturajul Consultei din Roma, în sensul că într'adevăr au loc tratative între România și quadrupla înțelegere și pe o bază cât se poate de largă.

Din cauza acestor tratative cari se urmează cu febrilitate între guvernul român și reprezentanții quadruplei, aceasta din urmă s'a abținut de a face — cu ocazia notei pe care a înmănat-o guvernului din Nis, Sofia și Atena — și un demers paralel la București.

Este clar însă că problema balcanică nu se

silvania și au amenințat existența unui mare număr de nobili...

Preoții lor, cărora le spun „Pope” sunt din cale afară de neîmpăcați.

Dar cele mai îngrozitoare pedepse de care n'am mai auzit în viața mea au fost acelea care s'au dat în veacul al XVI-lea căpeteniilor care răsculaseră poporul în Bănat*). Sunt prea abominabile pentru a-mi îngădui să le descriu. Căpetenia răsculaților, în calitatea lui de rege a fost așezat pe un tron înroșit în foc cu o coroană și cu un sceptru tot de fier înroșit, în mână. În această oribilă situație, era pe jumătate fript, când au fost aduși 9 din principalii lui complici, care de câteva zile nu văzuseră nici un fel de aliment. Au fost amenințați că vor fi sfârâmați în bucăți dacă nu vor mânca din

*) E vorba de revolta lui Doja din 1514.

poate rezolva fără România, dat fiind că Bulgaria nu va consimți să lupte alături de quadrupla înțelegere dacă nu i se va restitui și partea aceea din Dobrogea — Cadrilaterul — pe care a trebuit s'o cedeze prin tratatul dela București.

Așa fiind, se înțelege dela sine că România este ținută în curent cu desfășurarea activității diplomatice a împătritei înțelegeri în celelalte state balcanice.

2. Într'un oficios articol de amenințare la adresa Greciei, publicat în ziarul „Rieci” cu data de 10 August, Miljukow, șeful cadetilor din Dumă, se ridică cu vehemență contra aspirațiilor panheleniste (Constantinopolul).

El spune textual:

„Asupra aceleiași chestiuni am avut de dus o polemică grea și penibilă cu prejudecățile și temerile aliaților noștri. Am dus-o însă la sfârșit bun pentru noi și am stabilit în mod neîndoios drepturile noastre istorice, nu însă pentru a nutri cu ele pretențiile nebune ale imperialiștilor greci.

Rezultă din această declarație a lui Miljukow că lupta diplomatică între Rusia și Anglia — cu privire la strămtori — a fost foarte înverșunată și că, în cele din urmă, Anglia a trebuit să cedeze.

Rezultatul acesta va fi fost fără îndoială comunicat și Dumei, așa că se poate afirma aproape cu siguranță că atâta vreme cât Rușii vor mai avea de sperat la Constantinopol, Duma nu va putea fi convinsă pentru o pace cu Germania.

Alte complicațiuni.

În vârtejul războiului european, faptele noi cari survin din când în când și cari aduc noi complicațiuni, agravând tot mai mult situațiunea, par a nu mai atrage atențiunea opiniei publice, obicinuită acum și cu urgia războiului.

Se pare că de o singură chestiune este convinsă, ferm convinsă, opinia publică, hrănită de atâta vreme cu atâtea amărăciuni și decepțiuni: că războiul acesta are încă o lungă durată, deoarece vrea să fie un războiu de exterminare.

Cu această convingere opinia publică nu mai privește cu surprindere nici succesul ce se anunță pe cutare sau cutare front de luptă, după cum nu rămâne surprinsă când i se anunță o nouă complicațiune — cum a fost de pildă recenta declarațiune de războiu care s'a produs între Italia și Turcia.

Cu toate acestea faptul în sine își are importanța lui, nu numai prin aceea că războiul deschide un nou front de luptă, dar prin aceea că acest războiu va agrava situațiunea în Balcani.

Războiul italo-turc poate să aibă influență asupra luptelor ce se dau împotriva Dardanelor, poate să aibă influență și în ceea ce privește consolidarea și mai puternică a puterilor quadruplei împotriva celor două aliate, dar el poate să aibă și o înrăurire asupra situațiunii generale din Balcani, vexând într'o directivă sau alta interesele unora sau altora dintre statele balcanice.

Comentând faptul războiului italo-turc, ziarul „Românul” din București trage următoarele interesante concluziuni:

Cari vor fi operațiunile armatelor și flotei italiene împotriva Turcilor nu se poate prevedea de pe acum.

Între aceste operațiuni și soluția crizei balcanice este o strânsă corelațiune, astfel încât ele se vor influența reciproc.

Începerea războiului italo-turc este o nouă extindere a războiului mondial, care ia proporții nebănuite. E de așteptat ca la această lovitură puterile centrale să răspundă cu o altă, care nu poate fi încă precizată. Va urma o generală intensificare a operațiunilor, fără ca ea să aibă deocamdată acela de a prepara noi lovituri viitoare.

Cu cât războiul devine mai întins și mai înverșunat, cu atât se pare mai mult că cele mai importante operațiuni nu au leșit încă din lăza pregătirilor decizive.

Sabotaj.

In chestia exportului de cereale.

Confratele „L'Independance Roumaine”, oficiul guvernului român publică următorul articol sub titlul „Sabotaj”:

Pressa germană a devenit de nervositate stranie față de România. Pe un ton din ce în ce mai tăios se încearcă să stabilească că cele șapte milioane de Români ar fi urzit un complot pentru a înfometa 120 milioane de Austro-Germani.

Regretăm că redacțiile din Berlin au o idee atât de slabă despre priceperea și limpezimea de vedere a oamenilor de stat români. Oprimarea exportului a câtorva categorii de cereale, a fost numai o măsură de garanție contra unei eventuale lipse în România și contra speculațiunilor necinstite ale câtorva misiți.

Recolta din 1915 fiind bună, am deschis grănițele. Acei cari țin cu orice preț a vedea în aceste măsuri o culme a machiavelismului, sunt slobozi a o face; nu-i putem împiedeca.

Au fost evident și ziare românești cari strigau: „nici un grăunte de grâu Austro-Germanilor”. Aceste sunt ziare independente conduse de persoane fără responsabilitate. În România pressa este liberă și hârtia răbdătoare.

Însă chestiunea se prezintă sub un aspect mai însemnat decât acesta. S'a aranjat la frontiera ungară boicotarea transporturilor noastre. Motivul este foarte simplu: vecinii noștri unguri voiesc să își treacă mai întâi recolta lor Germanilor cu un preț cât mai mare.

Este evident că noi nu putem face nimic. Proprietarii și cultivatorii noștri cari au mai văzut atâtea până acum, trebuie să aibă răbdare.

De sigur, ei nu se vor bucura de îmbelsugare, dar organizațiunea noastră de credit, oricât de rudimentară ar fi, ne va permite de a învinge și această dificultate.

De altminteri, deschiderea Dardanelor nu este un eveniment absolut în afară de domeniul posibilității.

În ziua în care acest eveniment se va produce, plângerile pressei germane vor rămâne fără obiect. Exportatorii unguri nu vor mai avea ocaziunea să-și practice facultățile de sabotaj și cerealele noastre își vor lua drumul lor natural pe mare.

Și toată lumea va fi satisfăcută!

Deputațiunea omagială la Viena.

Vicepreședinții partidului național român în deputațiune omagială.

Viena, 1 Septembrie 1915.

În capitala austriacă se fac mari pregătiri pentru o primire cât mai strălucită a deputațiunii omagiale a municipiilor ungare. Toate străzile sunt pavoazate.

Azi la ora 11 a. m. monarhul a primit în audiență primarii ambelor capitale a monarhiei. La salutul primarului Weisskirchner, monarhul a răspuns exprimându-și mulțămirea că poată vedea conlucrând primarii ambelor sale capitale. M. S. și-a exprimat bucuria pentru frumosele și strălucitele pregătiri ce se fac în vederea sosirii deputațiunii omagiale, și mai ales se bucură aflând, că edificiile Vienei, străzile și însaș primăria capitalei au arborat și drapelele maghiar și croat.

Se anunță din Budapesta, că deputațiunea omagială a plecat de aci la Viena la ora 2 și jum. d. a. în două trenuri speciale. Din partea guvernului erau: primul-ministru cont. Ștefan Tisza, I. Sándor, min. de interne, I. Harkányi, min. de comerț și E. Balogh, min. de justiție.

În deputațiunea omagială am remarcat și pe următorii fruntași români, conducători ai vieții noastre bisericești și politice: dnii Dr. Aurel Vlad, Orăștie, fost deputat și Dr. Nicolae Ivan, asesor consistorial, Sibiiu, cei doi vicepreședinți ai partidului național român, apoi: PP. SS. Lor episcopii Dr. Demetriu Radu, Oradea-mare, Dr. Miron Cristea, Caransebeș, Dr. Traian V. Frențiu, Lugoj, canonicul Iosif Hossu din Blaj, Dr. Eugen Meșianu din Zernești, Dr. Neculaie Șerban, deputat, Făgăraș, Dr. Vasile Pahone, adv. din Bistrița.

Marei deputațiuni i s'a făcut o grandioasă primire. Deși la gară a lipsit primirea oficială, s'a prezentat o lume foarte aleasă. Lungul convoiu de trăsuri traversând bulevardul Prinz Eugen s'au făcut ovații entuziaste.

Seara primul ministru austriac cont. Stürgkh a dat o serată în cinstea oaspeților, la care au fost invitate numeroase persoane marcante din Austria.

La ora 9 și jumătate contele Stürgkh a urcat tribuna rostind un călduros salut distinșilor oaspeți. A răspuns primul-ministru ungar contele Ștefan Tisza*).

Coresp.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 1 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Cetatea Luzk e de ieri în stăpânirea noastră. Probatul regiment de infanterie ces. și reg. nr. 59 care poartă numele arhiducelui Rainer și se recrutează din Austria de sus și Salzburg, i-a scos pe Ruși cu baioneta din gară și din pozițiunile din jur de tabăra la nord de cetate și a pătruns în oraș deodată cu dușmanul ce se refugia, curățind deplin orașul până seara. Dușmanul bătut a fugit spre sud și sudost. Armata generalului Böhm-Ermolli a spart frontul dușman la Bialy-Kamien (Galiția nordestică) pe un sector de 20 klm. Aceasta înfrângere dublă i-a silit pe Ruși, ca să-și retragă dincolo de râu toate forțele ce mai luptau la apus de Styr. Dușmanul s'a retras azi dimineață și din linia sa din jur de Zborow. Armata generalului conte Bothmer a ocupat ieri Zborow. Pe Strypa lupta continuă.

Rușii au respins alaltăieri în regiunea dela Kozowa prin un contraatac o brigadă germană și austro-ungară cu câțiva klm. îndărăpt, dar s'au retras în fugă pe țărnul ostic al Strypei din fața atacului nostru îndreptat în flancul lor, cu scopul ca să-i respingem, fără să mai aștepte efectul acestui atac. Și la nord de Buczacz am respins mai multe atacuri dușmane. Rușii au suferit pierderi mari. În zilele din urmă, numărul prizonierilor ce i-am făcut în Galiția orientală și la ost de Wladimir-Wolynskii a sporit la 36 ofițeri și 15.250 soldați. În luna August trupele aliate cari luptă sub comanda supremă austro-ungară au capturat 190 ofițeri și 53.299 soldați, 31 tunuri și 432 mitraliere. Forțele aceste au capturat dela începutul lui Maiu, în total, 2100 ofițeri și 642.000 soldați, 394 tunuri și 1275 mitraliere.

Pe frontul italian: Situațiunea e neschimbată.

Berlin, 1 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier german:

Pe frontul occidental: Situațiunea neschimbată. La nord-vest de Bapaume un aviator al nostru a puscat un aeroplan englez.

Pe frontul oriental: Grupul maresalului Hindenburg: La ost de Niemen, luptele continuă. Pe frontul apusean al cetății Grodno, trupele noastre se găsesc în fața liniei de forturi exterioară. Între Odolsk, la ost de Soka și pădurea Bialowieskaia a continuat urmărirea dușmanului.

Grupul maresalului Mackensen: Urmărirea continuă. Pe dușman l'am respins pretutindeni, unde ni s'a întors în față.

Pe frontul sudoriental: Trupele maresalului conte Bothmer au cucerit cu asalt la Zborow și la nord dela această localitate înălțimile de pe țărnul ostic al Strypei, față cu rezistența îndârjită a dușmanului. Contraatacurile dușmanului, cari ne-au oprit puțină vreme, le-am înfrânt.

Numărul prizonierilor capturați și prada de războiu făcută de trupele germane în August pe frontul oriental și sudoriental a sporit la 2000 ofițeri, 269.839 soldați, peste 2200 tunuri și peste 560 mitraliere. Din aceste s'a capturat la Kowno 20 mii prizonieri și 827 tunuri, iar la Nowogergiewsk 90.000 prizonieri (printre cari 15 generali și peste 1000 alți ofițeri), 1200 tunuri și 150 mitraliere. Inventarierea tunurilor și a mitralierelor capturate la Nowogergiewsk încă nu s'a terminat, iar numărarea mitralierelor capturate la Kowno nici nu s'a început. Prada de războiu va fi în definitiv și mai mare. Asupra cantității muniției, alimentelor și depozitului de ovăș nici nu putem avea încă o privire generală. Numărul prizonierilor capturați de trupele germane și austro-ungare, începând din 2 Maiu adevă de la începutul cam-

*) Din lipsa de spațiu aceste discursuri le vom da în Nr.-ul viitor. — N. Rom.

paniei din primăvară, a crescut cu mult peste 1 milion.

Grecia va ieși din neutralitate.

Lugano. — „Giornale d'Italia” primește din Sofia: După o sursă ateniană primul ministru Venizelos ar fi declarat că Grecia, pentru apărarea intereselor sale supreme va trebui să părăsească neutralitatea.

Rusia și România.

București. — Ieri, Mercuri, s'a ținut sub președinția primului ministru Brătianu un consiliu de miniștri, în care primul ministru a raportat despre propunerea făcută de țară prin plenipotențiarul său extraordinar și răspunsul ce l'a dat la această propunere.

Lupte la granița Bucovinei.

Cernăuți. — Luni s'a dat întreagă ziua luptă pentru o fermă, pe frontul dela frontiera Basarabiei și Bucovinei, între Boian și Noua-Suliță. Acțiunea dușmanului a fost fără rezultat. Semnele arată că Rușii fac aci o ultimă și desperată șfortare.

Balkanul se decide în curând.

București. — Sunt indicii, că statele balcanice se vor vedea constrânse în cel mai apropiat viitor să ia deciziuni definitive privitor la atitudinea lor. Se crede că Bulgaria va da răspuns evasiv la demersul întreprins de antantă acum 3 săptămâni, dar nu e exclus, ca răspunsul Bulgariei să fie un refuz definitiv. Impătrita înțelegere ar privi acest răspuns, ca un act neprietenesc din partea Bulgariei. Diplomația antantei încearcă acum să influențeze Grecia, dar înainte de a întreprinde vre-un pas decisiv, va aștepta răspunsurile guvernelor sârbesc și bulgar.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Septembrie 1915.

Comemorarea lui Vasile Alecsandri. Din lași se anunță:

Sâmbătă în 22 August v., ziua comemorării poetului V. Alecsandri, elevii clasei de declamație a conservatorului local împreună cu profesorul lor d. St. Dragomir, vor juca la Roman piesa „Fântâna Blanduziei”. Reprezentația va avea loc sera, iar în dupăameaza acelei zile d. Dragomir va ține o conferință în care va trata despre „Viața și opera lui V. Alecsandri”.

Stagiunea Teatrului Național din lași va fi deschisă printr'un festival pentru comemorarea poetului V. Alecsandri. Se va juca una din piesele sale și se vor ține conferințe comemorative.

Propunerea făcută pentru comemorarea poetului V. Alecsandri a fost primită atât din partea Academiei Române cât și din partea „Societății Scriitorilor Români”, cari a și dat o circulară în această privință. În ce privește „Liga Culturală” ea a dat delegațiune dlor N. Iorga, Delavrancea și Oct. Goga, ca să participe la pelerinajul ce se va face la Mircești. Teatrele din lași, București, ca și alte autorități culturale s'au raliat și ele la această idee.

Dela curtea regală română. M. S. regina Maria a plecat Marți seara din Sinaia pentru a face o excursiune în jud. Neamț și Suceava. Suverana e însoțită de AA. LL. RR. principesele Elisabeta și Mărioara, precum și de dnii miniștri Morțun și Angheliescu. La Piatra-Neamț, M. S. regina a fost întâmpinată de reprezentanții autorităților locale în frunte cu d. N. Ioanin, prefectul județului. Orașul era pavozat. Suverana a vizitat parcul Cozla, apoi a plecat cu automobilul la Tg.-Neamț. M. S. regina a vizitat în urmă mănăstirile Agapia, Văratec, Neamț și Secu, după care a plecat la Bicaz, oprindu-se câteva ore la Humulești. Pretutindeni familia regală a fost întâmpinată de reprezentanța autorităților respective.

Despre rănirea și moartea profesorului V. Micula. „Gaz. Transilvaniei” primește următoarele amănunte:

A fost rănit în ziua de 18 August la orele 10 a. m. de un șrapnel într'un loc expus de observație în munții spre Italia. La locul amintit se aflau în momentul exploziei șrapnelului 6 ofițeri austro-ungari și un telefonist. 4 ofițeri și telefonistul au rămas morți pe teren iar prof. Micula a fost greu rănit la mâna dreaptă și la pi-

cior. Cu deosebire rana dela picior a fost mai grea. Un ofițer a fost mai ușor rănit.

Transportat în apropiatul spital de câmp a scris prin ordonanța sa câteva cărți postale, în care comunica familiei starea sa. În ultima carte, datată din 22 August n. scria, că se simte destul de bine și că în 8—10 zile va fi transportat la Brașov. Cartea, în care ordonanța comunică familiei moartea, e dată din 26 August n. Servitorul se referă însă la o scrisoare trimisă mai înainte, în care a comunicat amănunte asupra morții stăpânului său, dar care n'a sosit până azi la Brașov.

Prin urmare profesorul Micula, agravându-i-se starea sanitară sau ivindu-se poate și alte complicații neașteptate, a încetat din viață în una din zilele de 23, 24 și 25 August n. Din partea familiei și prietenilor regretatului defunct s'au luat astăzi măsuri, ca să se aște amănunte oficiale, căci confirmarea oficială a morții sale iipsește, deși asupra adevărului celor scrise de credinciosul servitor — durere nu poată încăpea îndoială.

Moartea marelui aviator francez Pegoud. Din Paris sosește știrea laconică, că Pegoud, marele aviator francez, devenit celebru prin salturile lui mortale cu aeroplanul în sbor — a murit.

Pegoud a făcut sboruri îndrăznețe și pe câmpul de aviație din Budapesta și București.

Bogațiile americanilor cresc continuu. Din cauza războiului european, bogățiile americanilor cresc în continuu. Numai depunerile particularilor la bancă erau la 31 Iulie curent de peste 13 miliarde și jumătate, cea mai mare parte din ele plătibile ca de obicei, la vedere, și numai în ultima săptămână a lunii Iulie aceste depozite pentru fructificare au crescut cu peste 120 milioane franci.

D. Victor Russu, cunoscutul erou român, fostul redactor la ziarul „Lupta” care s'a distins în luptele din Bucovina, fiind în serviciu activ în armata de sub conducerea lui Pflanzer-Baltin, a fost numit de Majestatea Sa căpitan de rezervă și repartizat în regimentul 32 de infanterie.

† **Ieremie Pop de Harșan,** preot deficient a decedat în 30 August st. n. în vârstă de 73 ani. Înormântarea s'a făcut la 1 Septembrie st. n. în cimitirul gr. cat. din Chiheriu de jos. — Odihnească în pace!

Polezia. Rusia europeană tărnută în ost de întinsul lanț al Uralului și în sud de Caucaz și Marea Neagră, este aproape în toată întinderea ei un șes nemărginit, căci colnicele care se ridică aci colea până la o înălțime de cel mult trei sute metri, nu schimbă de fel caracterul suprafeței.

Se știe că Rusia este foarte bogată în râuri, al căror curs este de tot încet și lin din cauza lipsei de dealuri și munți. Pentru regularea râurilor s'a făcut încă foarte puțin și de aceea nu poate fi mirare că tărnuturile râurilor, ale căror ape curg atât de încet, formează adese mlaștini nemărginite. Mai vin și codrii seculari cu întinderile lor nemărginite, cari dau neconținut hrană îmbelșugată râurilor și mlaștinilor.

Cele mai mari și mai vestite sunt **Mlaștinile Rokitno,** numite și **Polezia** din cauza pădurilor întinse, Polezia cuprinde o suprafață de 80.000 klm. pătrați. Aceste mlaștini își primesc hrana dela râul **Prypiatj** (un afluent al **Niprului**) și dela afluențele lui din nord și sud. Dela satul **Rokitno,** situat lângă calea ferată, care duce dela **Kowel** la **Kiew,** își trage numele său această regiune mlaștinoasă, din care până acum numai o suprafață de trei mii de klm. pătrați a putut fi regulată și desmlăștinată și dobândită astfel pentru agricultură. Ceealaltă parte a rămas până astăzi o regiune stearpă și tristă, un cuib imens de miazme ucigătoare. Numai aci colea se văd așezăminte omenești, sate mici și sărăcăcioase, locuite de niște bieți țărani sau mai adese de cărbunari. Numai două linii de cale ferată pătrund prin acest imens teritor, una dela vest la est, alta dela nord la sud. În vreme de iarnă înghiată aceste mlaștini, dar de altfel, îndeosebi toamna și primăvara, ele sunt fără fund.

Operațiunile militare se apropie de acest teren și ele vor trebui să la numai decât o formă cu totul nouă. Operațiuni cuprinzătoare executate de mase mari de armată vor fi, precum e lesne de înțeles, imposibile în aceste regiuni.

În orice caz aceste mlaștini vor putea avea pentru oștirile noastre și efectul favorabil că vor

scurta aproape cu trei sute de klm. frontul de luptă și vor înlesni operarea armatelor în grupări cari vor atârna mai puțin una de alta.

Cea mai însemnată este regiune dela nord de **Brest-Litovsk,** căci de aci duc două căi directe, una la **Petersburg** și alta la **Moscova.**

Unul care cere propria sa fiică în căsătorie. Acum douăzeci de ani, un tânăr elvețian anume Müller a părăsit pe soția și pe fetița sa nou născută, emigrând în Mexico. Pe când el a ajuns acolo ca comerciant a-și face o avere destul de însemnată, a murit soția sa în patria ei, fără ca el să aște ceva despre aceasta, iar copila fu crescută de un țăran din Appenvel anume Schlon, luând și numele familiei, așa că fata fu considerată ca copilul soților Schlon. E mai multă vreme de atunci decând Müller, care în Mexico purta numele de Ilfelder, a vândut averile sale din Mexico și se întoarse tot sub numele de Ilfelder în patria sa și în locul său natal. Aci el afla că atât soția cât și fiica sa au murit. Călătorind prin Appenzell sub numele adoptat, el veni și în casa țăranului Schlon, unde făcu cunoștința fetei care avea vârsta de 20 ani, amoretându-se de dânsa. Fata a răspuns la amorul lui Ilfelder, și amândoi își promisera în secret să se căsătorească. Când el ceru tatălui adoptiv al fetei, pe care-l credea tată adevărat, mâna fetei, aceasta îi comunică, nebănuind nimic, originea copilului său de suflet, și Müller recunoscu că a cerut mâna propriei sale fiice. El a părăsit complet deprimat casa și a plecat la Basel. De aci el comunică lui Schlon toată istoria și dispăru în străinătate, după ce a lăsat pentru nenorocita fată la o bancă din Zürich suma de 60 mii franci, ca zestre.

x Trăsuri pentru copii, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copii, paturi pentru odihnă, reticule, pungă, pălării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pardesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: **Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.**

Ultima oră.

O NOUĂ PRESIUNE ASUPRA BALCANULUI.

Geneva. — Impătrita înțelegere face o nouă mare presiune asupra Serbiei cu scopul ca aceasta să cedeze tuturor pretențiilor bulgare. Din această cauză o criză de guvern amenință să izbucnească în Serbia.

Sofia. — Impătrita înțelegere depune mari șfortări să rețină Bulgaria dela o atasare către puterile centrale.

OFENSIVĂ GENERALĂ ÎN SEPTEMBRIE. — ANGLIA PREGĂTEȘTE O MARE LUPTĂ NAVALĂ.

Stockholm. — Criticul militar al ziarului „Dagblad” scrie: Încă în luna lui Iunie statele majore ale puterilor înțelegerii conveniseră ca în prima jumătate a lui Septembrie să înceapă, deodată, a mare ofensivă pe toate câmpurile de războiu. Socoteala aceasta a stricat-o însă operațiunile aliaților, cari pregătesc o complectă nimicire armatei rusești între Grodno-Bijelotok și Brest-Litovsk.

Recentele măsuri engleze arată, că Anglia face preparativele pentru o mare luptă navală contra Germaniei în Marea Nordului.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Mulțumită publică.

Tuturor amicilor și cunoscuților, cari din prilejul morții fiului nostru

Iuliu

ne-au exprimat pe orico cale condoleanțele, prin aceasta le aducem mulțămiele noastre.

Borgopund, August. 1915.

Iuliu Suceava

Su 2501—1

paroch gr.-ort. și familia.